№ 2947

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze Courant verschijnt te Amsterdam, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 5.00; voor de buitensteden *f* 6.00; *franko* door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. franko te adresseeren aan het Bureau dezer Courant.

DINGSDAG 2 DECEMBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1.00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 1 December.

Belangrijk, zeer belangrijk was de zitting der Tweede Kamer van l.l. Zaterdag: als eene redevoering van den heer van Zuylen van Nyevelt, die de ministerieële quæstie op haar waar standpunt heeft gebragt. De heer Bosscha voegde daar eenige bemerkingen over de onderwijs wet bij. Door beide redevoeringen kan men de algemeene beraadslagingen over het kabinet als op nieuw geopend beschouwen. Maar alvorens tot de bespreking daarvan over te gaan, zullen wij in 't kort mededeelen, hoe de beraadslagingen over 't ministerie van Justitie *ten einde liepen.*

Bij art. 34, *aanbouw van nieuwe gevangenissen*, kwam het cellulaire stelsel ter spraak. De heer Godefroi meent dat men de nieuwe gevangenissen niet moet inrigten tegelijkertijd voor cellulair en gemeenschappelijk gebruik. Hij beroept zich op den heer Suringar en zijne menschkundige opmerking in 't *Weekblad van het Regt*, die ons zeer weinig menschkundig voorkomt, gelijk ook de heer Suringar ons geen autoriteit toeschijnt. Hij vat de zaak te eenzijdig op en daarenboven nog te veel van zijn beperkt kerkelijk standpunt.

De heer Wintgens heeft een behartigingswaardigen wenk gegeven. Hij raadt voorzigtigheid aan in het aanbouwen van cellulaire gevangenissen. De praktijk valt elders, waar zij ingevoerd zijn, niet meê, en men komt daar tot andere gedachten. Men moet afwachten wat de genomene proeven leveren.

De minister antwoordt, dat hij niet vrij, maar aan de wet gebonden is, die beide stelsels van eenzame en gezellige opsluiting wil. Intusschen, middelerwijl men daarbij blijft, zal er gelegenheid zijn om de ondervinding te raadplegen.

Vervolgens komt de Kamer terug op art. 2, bezoldiging der ambtenaren aan 't departement, waarop door den heer van Bosse het amendement is voorgesteld, om den post met *f* 4000 te verminderen. De stemmen hebben daaromtrent in de zitting gestaakt. Thans wordt het amendement met 34 tegen 32 stemmen aangenomen, vooral op grond, dat de post dient om ook aan hoogere beambten verhooging van bezoldiging te geven.

De post van *geheime uitgaven* wordt door den minister ingetrokken. De begrooting-zelve wordt goedgekeurd met 41 tegen 25 stemmen.

Nu worden de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk V (*Binnenlandsche Zaken*) geopend. Aanstonds neemt het woord de heer van Zuylen van Nijevelt, die in eene brillante improvizatie, zooals hij die doen kan, de quæstie gebragt heeft op het standpunt, waarvan zij nog niet was beschouwd, en dat toch het voorname is, alhoewel niet het eenige, dat bij de publieke diskussie moest worden behandeld. Hij bespreekt de wording van dit ministerie door het niet genoeg te laken middel van exploitatie der kerkelijken door de politieken. Eere zij hem, dat hij daartegen openlijk is opgekomen. Helaas! de kracht juist der politieken, die in de kerkelijke hartstogten een steun zoeken om zich in de hoogte te tillen, zit juist daarin, dat het den protestantschen staatslieden al te dikwerf aan moed ontbreekt, om er rond en open tegen op te staan. Wij zijn overtuigd, dat de kerkelijke hartstogten dikwijls geëxploiteerd worden door de eerzuchtige politieken, zoo lang niet de belanglooze protestantsche staatslieden, uit liefde voor Koning en Vaderland, de handen in elkaâr slaan, om zich openlijk tegen dat rampzalig drijven met alle kracht te verzetten. De heer van Zuylen van Nyevelt is de eerste, die ridderlijk in die baan treedt, als een edelman, die niet slechts een eervollen naam, maar tevens een edelmoedig hart in zich omdraagt. Men moge hem verguizen — men zal niet nalaten het te beproeven — maar men zal zijne stem, noch zijne aanklagt smoren. Een waar woord, op zijn tijd gezegd, heeft onverwinbare kracht, en een goed voorbeeld wekt navolging. Hij zal, vertrouwen wij, in zijn aanvaarden strijd niet alleen blijven.

Hij vangt aan met den voorzitter te wijzen op het regt der leden om bij de algemeene beraadslagingen over een hoofdstuk, de politiek van den betrokken minister te behandelen. Wij laten hier letterlijk volgen het beknopt verslag, dat ons van zijne redevoering is geworden. Zij is te belangrijk om ze in te krimpen. Die beraadslagingen, zegt hij, zijn bestemd tot beantwoording van de vraag: of men weder voor een jaar aan den minister de middelen in handen zal geven om het staatsbeleid te voeren. Die vraag is van gewigt, vooral op dit oogenblik met betrekking tot dit hoofdstuk. Spreker zegt dit met het oog op het groote incident in de vergadering van ll. Dingsdag, namenlijk de soort van transformatie bij den minister van Justitie; die transformatie heeft Spr. aangemerkt als eene abdikatie; daardoor heeft die minister voor zich weggecijferd zijne eigene rigting en is ruimte gegeven aan die, welke alsnu vertegenwoordigd wordt in dit kabinet door den minister van Binnenl. Zaken; deze is daardoor als het ware het hoofd van het kabinet geworden, daar aan het geabsorbeerde element de prioriteit niet meer toekomt. — Spreker heeft die verwisseling met geen bijzonder genoegen gezien; hij had liever het anti-revolutionnair element, zelfs *pur-sang*, in het kabinet zien domineeren; hij heeft in deze Kamer gestadig tegenover die partij gestaan; hij heeft menige lans met haar gebroken, maar bestrijding kan gepaard gaan met hoogschatting en waardeering van het karakter der tegenpartij, en dan moet Spreker erkennen, dat hij in die partij steeds gewaardeerd heeft haren onvermoeiden ijver in de zaak, welke zij voorstond, maar bovenal de onverzettelijkheid harer beginselen. Spr. is die beginselen niet toegedaan; maar hij ziet daarin toch een waarborg voor menig gevaar, dat ons bedreigt. Hij beaamt hetgeen deswege de heer Groen gezegd heeft, dat het ministerie gesteund zal worden door eene rigting, die weinig eerbied heeft voor onze konstitutionneele instellingen. Spr. ziet daarin een waarborg tegen de soort van epidemie, thans in Europa heerschende, en welke zich zelfs onlangs aan het kleine Luxemburg heeft medegedeeld; hij had dus liever tegenover een anti-revolutionnair kabinet gestaan. Er heeft nu eene verwisseling plaats gehad, en het mag er voor gehouden worden, dat de minister van Binnenlandsche Zaken het hoofd van het kabinet is, en dat van hem de *pensée gouvernementale* uitgaat. Maar dan mag men ook onderzoeken wat men van hem als staatsman te verwachten hebbe, om daaruit af te leiden, welke mate van vertrouwen men hem mag schenken. Daarvoor bestaat een grond te meer, omdat aan dien minister bepaald zal opgedragen zijn de quæstie van het onderwijs ten einde te brengen. Dat onderzoek is niet vrij van bezwaar. In de eerste plaats is de minister tot dusverre als staatsman weinig bekend; bij velen is hij zelfs bij name niet bekend; men wist, dat hij sinds eenige jaren met lof aan het hoofd eener inrigting van onderwijs had gestaan; anderen meenden, dat hij zich in de laatste jaren bewogen had in eene godsdienstige exclusieve politiek-reaktionnaire rigting, minder strookende met zijne antecedenten, maar die zich sedert de April-beweging ontwikkeld heeft, welke rigting sedert in het duistere gewoeld en een fatalen invloed op de staatkunde uitgeoefend heeft. Als dit waar is — spreker zal het niet beslissen — dan zou hij 't in hooge mate betreuren, dat het aan eene partij, die in hare banieren voert reaktie en onverdraagzaamheid, die het toelegt jegens anderen liefdeloos te zijn, ten einde dit ten haren voordeele te exploiteeren — hij zou het betreuren, dat het aan zoodanige partij gelukt was haren leider aan het bewind te brengen. Spr. weet het, waaraan hij zich door dit te zeggen, blootstelt; het zal aan veler aanval niet ontbreken, ook niet aan verdachtmaking bij land- en geloofsgenooten; hij zal het niet wagen in de eerste dagen de *Fakkel* en de *Waakzaamheid* op te slaan, maar dit zal hem niet terug houden te zeggen, hetgeen reeds te lang verzwegen is, dat, waar er zegepraal is door zoodanige rigting, welke de godsdienst misbruikt om politieke doeleinden te bereiken, die daartoe de hulp der geestelijkheid ten haren behoeve exploiteert, eene hulp, welke zelfs ongeloovige rationalisten niet versmaden, dat hij zoodanige zegepraal zou betreuren.

Bij de algemeene beraadslagingen is gesproken van de aanneming eener kerkelijke kleur. De minister heeft zich daarover zeer verbolgen getoond en heeft gezegd dat, wat ook van zoodanige kleur zij, de aanneming daarvan niet het werk was van een eerlijk man. Spreker zal daarover niet twisten; maar hij moet vragen of in de wording van het ministerie niet iets ligt, wat aan de aanneming eener kerkelijke kleur moet doen denken. Reeds vóór enkele jaren, in April 1853, heeft er zoodanige vereeniging van kerkelijken en politieken aard plaats gehad, met het bepaalde doel om onder een godsdienstig masker politieke oogmerken te bereiken. Deze koalitie heeft het vorig ministerie eerst ondersteund, toen een tijd lang laauwheid en onverschilligheid betoond, daarna tegenstand gevoerd, welke ten laatste zoo hevig werd, dat het ministerie daar niet tegen bestand was. Er werd zelfs een dagblad opgerigt, met het doel om dien tegenstand te onderhouden en hetwelk dagelijks verkondigde, dat Kerk en Staat één moeten zijn. Intusschen bereikte die oppozitie haar doel niet, zoolang er geen bepaald voorwerp was. Dat voorwerp werd gevonden; het was het ontwerp van wet op het onderwijs; de voorname oppozitie tegen dat ontwerp was gerigt tegen de gemengde school, zoowel de bestrijders als de petitiën waren gerigt tegen de gemengde scholen. Thans tracht men dit wel eenigermate te verduisteren; dit zal echter bezwaarlijk gelukken, daar de bewijzen aanwezig zijn. Er bestaan bergen van petitiën Spr. heeft er een voor zich uit Delft, waaronder de handteekening van den min. van Binnenl. Zaken. Daarin wordt o. a. gezegd, dat overal de geschiedenis het doel van het onderwijs moet wezen, terwijl die in de gemengde scholen niet kan worden onderwezen zonder de godsdienstige begrippen van sommigen te kwetsen. En nu moet Spr. zijne verbaasdheid te kennen geven over hetgeen hij hier bij de algemeene beraadslagingen, zoowel van den minister van Binnenl. Zaken als van dien van Justitie heeft gehoord. Men wordt geroepen om aan het verlangen van de petitionarissen te voldoen; en wat doet men? men verklaart niet, dat men de taak te zwaar vindt, maar noemt, hetgeen men zelf verlangd heeft, anti-nationaal. Waar dit het geval is, is het geoorloofd te gelooven, dat de quæstie van het onderwijs niet het ware doel der beweging geweest is; dat het wel degelijk bij de partij, die de beweging georganizeerd heeft, geweest is de aanneming eener kerkelijke kleur om politieke doeleinden te bereiken; dat doel is door de optreding van de ministers van Binnenlandsche Zaken en Justitie bereikt. De minister heeft gezegd, dat hij zich boven de partijen stelde en dat, als hij die stelling niet kon behouden, hij den zetel voor de partijen zou inruimen. Toen Spr. dit hoorde, heeft hij zich afgevraagd, wat is eene partij? Eene politieke partij is eene vereeniging van individuën tot een bepaald doel dat zij willen bereiden: Nu zijn er in het wezen van elke partij twee tijdperken; een van strijd en een van zege, zoo die behaald wordt. Als dit laatste het geval is, kan Spreker zich zeer goed voorstellen, dat men zegt te staan boven de partijen, dat wil zeggen boven de andere partijen. Dit is geoorloofd en waar. Maar, vraagt Spreker, of hij zich ook vergist heeft? Of zijne opvatting minder juist is; is de bedoeling ook, dat men tot geene partij meer wil behooren? Is dit het geval, dan wenscht Spreker den minister geluk; maar dan moet hij hem vragen, door welke middelen hij dat doel bereikt heeft. Door den steun te missen waarop men gebouwd heeft, moet men een anderen steun hebben. Waar zal de minister dien vinden?

Verder vraagt Spreker, wat de verrigtingen des ministers zijn sedert zijne optreding? Het komt Spr. voor, dat de bedoeling des ministers is, door groot vertoon en ijver voor de materieële belangen, een en ander te doen vergeten, wat ook in de schatting van het volk minder aangenaam is, en ziet Spr. daarin een toeleg, om op den achtergrond te stellen hetgeen op den voorgrond moest staan: de quæstie van het onderwijs. De minister is aangevangen met het doen eener groote belofte, zoo ruim genomen, dat men geene zwarigheid zou maken het lot der geheele natie in handen des ministers te geven. Hij heeft namelijk niet hier, maar bij eene andere gelegenheid de belofte gedaan, dat onder zijne regering Nederland als voorheen het gelukkigste land ter wereld zou worden. Daarmede stemt geheel overeen hetgeen later is gebeurd, de benoeming van kommissiën, het aanleggen van spoorwegen, maatregelen nopens den landbouw, de openbare gezondheid. Spreker zal dit niet misprijzen; wel zou hij in bedenking geven, of daarop

[illegible]lijk is het fransche spreekwoord: *qui trop embrasse, mal étreint*, maar al wat er gebeurd is, geeft nog geen waarborg, dat er iets goeds tot stand is gekomen. Intusschen schijnt de minister te vergeten, met welke speciale [illegible] hij aan het bewind is gekomen, even als een buitengewoon gezant, die eene speciale zending heeft. De minister is reeds ongeveer zes maanden aan het bewind. Spreker had zich gaarne getroost, dat omtrent de nijverheid, den landbouw, zelfs de openbare gezondheid, alles in statu quo ware gebleven, mits de tijd ware besteed aan het groote en moeijelijke vraagstuk van het onderwijs. De minister, in stede van al zijn tijd, heeft aan dat vraagstuk slechts zeer weinig tijd besteed; Spr. gelooft dit bepaald, na de mededeeling van H. Maandag over dat onderwerp. De minister heeft gezegd, dat hij de Kamer vrij liet naar zijne bedoeling te gissen, maar dat niets hem zou bewegen den sleutel van het raadsel te geven. Dit zegt niet veel, en het is wenschelijk, iets meer bepaalds te hooren. Spr. zegt dit niet voor de Kamer, maar het is noodzakelijk voor de natie, voor de petitionarissen, die met angstige bezorgdheid verlangen te weten wat er ter tegemoetkoming hunner wenschen gedaan wordt. Hoe langer men met de oplossing van het raadsel wacht, hoe meer de natie en de petitionarissen op het dwaalspoor worden gebragt. Spr. herinnert aan hetgeen gedurende en na de April-beweging heeft plaats gehad. Toen was er ook eene kerkelijke beweging, met het bepaald doel om de bisschoppen te weren. Het nieuwe ministerie had echter te veel beleid en te veel vaderlandsliefde, om niet in te zien, dat, ofschoon daartoe geroepen, aan dien eisch niet kon worden voldaan; de bisschoppen zijn ook, eenige weken na de optreding van het ministerie geïnstalleerd en erkend. Zou, als men de oplossing uitgesteld had, men daardoor niet met veel moeijelijkheden te kampen hebben gehad? Spreker past dit op de quæstie van den dag, op het onderwijs, toe, en heeft hij, ten deze een goeden raad aan den minister te geven: De minister heeft reeds veel toegegeven; hij is reeds zeer verre afgeweken van zijn standpunt, althans in verband tot de optreding van het ministerie. Welnu, hij legge alle valsche schaamte ter zijde; hij geve het ontwerp van zijn voorganger terug, liever heden dan morgen. Hij zal alsdan op de ondersteuning van de groote meerderheid der Kamer kunnen rekenen.

De heer Bosscha bepaalt zich bij de quæstie van het onderwijs. Eerst evenwel stelt hij vier algemeene beginselen van politiek, die zoo algemeen zijn, dat zich daarmee kunnen vereenigen alle rigtingen, hoe ver zij ook uit elkander loopen, Groen zoo wel als Thorbecke. Daarop bestrijdt hij den heer van Forecst, ofschoon er niets is in de vier stellingen, dat den heer van Forecst niet zou kunnen aannemen. Vervolgens komt hij op de quæstie van het onderwijs. Hij zegt daarvan 't volgende:

Het begrip van een nationaal volksonderwijs is juist een begrip, waartegen de anti-revolutionnaire partij te velde trekt. De vorige minister van Binnenlandsche Zaken was, wat de regeling van het onderwijs aangaat, naar de liberale begrippen, den tegenwoordigen minister een stap voor(?). De tegenwoordige minister toch heeft zich in April in een adres met andere onderteekenaren tot de Kamer gewend, met het verzoek om het haar voorgestelde ontwerp af te stemmen. Was dit omdat het nationaal volksonderwijs daarbij nog niet genoeg was ontwikkeld? In geenen deele, de gronden, in dat adres vervat, waren dat men godsdienstlooze scholen vestigde en dergelijke meer. Het was de uitdrukking van de leus der protesteerende anti-revolutionnaire partij in Nederland. Dat was de leus in het begin van dit jaar. Op 5 Julij echter heeft de minister in de sluitingsrede een stap gedaan, die niet minder groot was dan die van zijn ambtgenoot van Justitie. Spreker hoopt nu, dat de minister weldra aan het station zal zijn, waarop hij hoopt, dat de minister komen zal. Tot zijn leedwezen heeft hij Maandag jl. echter gehoord, dat de minister daarvan nog ver verwijderd is. En hij vreest, dat, zoo verwezenlijkt wordt, wat toen door den minister werd aangegeven, het voorschrift van de Grondwet eene doode letter zal worden. Spreker ontwikkelt zijne beschouwingen over de inrigting van het nationaal volksonderwijs. De Staat moet door een behoorlijk volksonderwijs zorgen voor eene behoorlijke zamenleving. Uit de mededeelingen van de Regering is echter niet gebleken, dat zij dit in aanmerking neemt. In allen gevalle wenscht hij verduidelijking van hetgeen door den min. is verklaard. Hij zal hem dus twee vragen doen nopens de spillen, waarop het lager volksonderwijs zich zal moeten bewegen. Daarover moet de min. toch reeds een bepaald gevoelen hebben aangenomen, wil hij de proefneming vervullen, tot volbrenging van de taak, waaronder zijn voorganger is bezweken. Die vragen zijn: 1°. Acht de Regering besloten bij de wettelijke regeling van het lager onderwijs vast te houden aan de stelling van het vorige ministerie, dat het volksonderwijs in de eerste plaats is een gemeentelijk belang en slechts subsidiair een rijksbelang. De beantwoording van die vraag is ook daarom wenschelijk, omdat daarvan de vaststelling van de wet kan afhangen, terwijl anders ligt weder een geheel jaar kan verloren gaan; en 2°. is de regeling van meening, dat alle openbare lagere scholen moeten zijn gemengde scholen, toegankelijk voor alle kinderen, zonder onderscheid van de godsdienstige geloofsbelijdenis der ouders. Bij het doen van deze laatste vraag weet hij wel, dat velen zeggen, dat een aantal kinderen geene andere godsdienstige begrippen dan op de scholen erlangen; maar hij merkt op, dat dit eene beschuldiging is tegen de kerkgenootschappen, waaraan velerlei voordeelen worden geschonken. Zoo de Staat nu voor het godsdienstig onderwijs op de scholen zou moeten zorgen, dan zou Spr. zeer schroomvallig zijn in het toestaan van de VI en VII hoofdstukken nopens de eerediensten. Met belangstelling blijft hij het antwoord van den min. op de gedane vragen te gemoet ziet.

Aan het slot der zittingen hebben twee sprekers uit het Noorden en een uit Zeeland, de heeren Blaupot ten Cate, Storm van 's Gravensande en van Deinse de zaak der spoorwegen op het hart des ministers gedrukt. De minister heeft niet misgezien, toen hij in de spoorwegen, al geven zij geen aangenaam geluid, en al fluit de lokomotief nog zoo scherp, het lokaas des vogelaars heeft gezocht.

Het volgende vraagt eene plaats:

»Ik wil u in de gelegenheid stellen, een font te verbeteren, die Ge, ten gevolge van min-juiste inlichtingen, in een der laatste nommers van uw blad hebt begaan.

»Een J. H. Koorders bestaat er niet. Mijn vader, wien Ge waarschijnlijk bedoelen zult en zeer ten onrechte doodverwt als auteur van *»De aprilbeweging"*, heet S. H. Koorders. — Wat mij betreft, die de utrechtsche vergadering heb bijgewoond en daarover een paar woorden in de *Kerkelijke Courant* geplaatst, ik heb niet behoord tot degenen die Gij noemt »Aprilbewegers." Een schriftjen, dat ik in de eerste dagen van Bloeimaand 1853, met bijvoeging van mijn naam, te Arnhem bij den heer G. J. Thieme heb uitgegeven, kan daarvan ten bewijze strekken; gij zult door de toenmalige redactie van *de Tijd* er op verwezen vinden.

»Noch-iets. Er bestaat geen reden om langer te verzwijgen, dat het opstel over de aprilbeweging in *de Gids* van mij afkomstig is. Doch dat kondt gij niet weten. Waarom dan toch die weinig-kiesche aanduiding van den auteur, die immers, wanneer hij bekend wou zijn, zelf zijn naam wel publiek zou maken?

»Met de plaatsing dezer regelen verpligt Ge

»Uw zeer dienstwilligen

»D. Koorders."

»Maarssen, 28 November 1856.

De vergissing is niet toe te schrijven aan verkeerde inlichting, maar aan een abuis, dat ons eene S. voor eene J. heeft doen aanzien. Dat de heer Koorders, de zoon (niet de vader) geen April-beweger was, maar een bestrijder, wisten wij, maar de voornamen waren ons ontgaan. Overigens meenden wij geene onkieschheid te begaan door de aanduiding van den schrijver in den *Gids* over de April-beweging, dewijl hij als dusdanig vrij algemeen bekend is en hij om zijn opstel geacht wordt.

Ter aanvulling en [illegible] geplaatst in de *Staats-Courant* van 7 Nov. jl., wordt het navolgende ter kennis gebragt van zeelieden en reeders:

Door het Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut zijn in dit jaar uitgegeven: 1°. de passaatkaart van Maury, in het Nederduitsch, en met een zeer groot aantal waarnemingen van Nederlanders vermeerderd; 2°. de tweede druk van de »Uitkomsten van wetenschap en ervaring," bevattende de snijpunten, door de nederlandsche schepen met de verschillende meridianen en breedte-cirkels gemaakt op reizen naar Java, met opmerkingen en zeilaanwijzingen voor elke maand; waaruit tevens blijkt het voordeel, hetwelk de schepen, die de aanwijzing der eerste uitgaaf volgden, genoten hebben boven die, welke den ouden weg kozen; 3°. de daarbij gevoegde windkaarten van den Noord-Atlantischen Oceaan, voor elke maand afzonderlijk, die met een oog-opslag doen zien, welke winden men in dat gedeelte der zeeën het meest, en in welke verhouding men ze te verwachten heeft.

Deze werken zijn, even als de, zulk een rijken schat van waarnemingen bevattende, kaarten van Maury, niet anders te verkrijgen dan door het Instituut en tegen schriftelijke toezegging van het mededeelen der waarnemingen. Tevens wordt bekend gemaakt, dat, ook in den handel, bij de heeren Kemink en Zoon te Utrecht, verkrijgbaar zijn de jaarboeken, bevattende de meteorologische waarnemingen in Nederland en zijne bezittingen, en de weersgesteldheid van dag tot dag op een dertigtal plaatsen in Europa. (*Staats-Ct.*)

Z. M. heeft benoemd: tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw, M. Verheijen, admin. der openb. veiligheid in België; tot schoolopz. in de 2e afdeeling van het 6e schooldistr. in Overijssel mr. J. N. J. Heerkens; tot griffier bij het kantong. te Utrecht mr. H. Walter.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van Zaturdag 29 November.

In deze zitting zijn de beraadslagingen voortgezet over hoofdstuk IV der Staatsbegrooting (*Departement van Justitie*).

Over art. 34, „Aanbouw van nieuwe gevangenissen of van cellen voor eenzame opsluiting enz." voerden het woord de heeren: Westerhoff, Godefroi, Wintgens en den minister van Justitie, waarna het zonder hoofdelijke stemming, gelijk art. 33, tot dezelfde afdeeling behoorende, goedgekeurd werd.

De VIIIste afdeeling (*Jagt en visscherij*) leverde geen stof tot het maken van opmerkingen op, evenmin als de volgende afdeelingen IX en X: *Pensioenen, wachtgelden, gratifikatiën onderstand, schadeloosstellingen en belooningen* en *Onvoorziene behoeften*.

Daarna werd weder in behandeling genomen art. 2 van het 1ste artikel van het wets-ontwerp: „Traktementen van den sekretaris-generaal, de ambtenaren, geëmployeerden en bedienden, maandgelden en schrijfloonen ƒ 55,800.00"; welk cijfer de heer van Bosse gisteren had voorgesteld met ƒ 4000 te verminderen, waaromtrent geen besluit was genomen, aangezien bij de deswege gehoudene stemming de stemmen (32 vóór en 32 tegen) hadden gestaakt.

Nadat de heeren van Hoëvell, van Heiden Reinestein, van Bosse en de minister van Justitie daarbij kortelijk eenige opmerkingen in het midden gebragt hadden, is de voorgestelde wijziging van den heer van Bosse met 34 tegen 32 stemmen aangenomen, en het gewijzigde artikel, waarvan het cijfer teruggebragt was op ƒ 51,800, zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Op art. 2 van het wets-ontwerp zelf stelde de heer van Bosse twee wijzigingen voor, strekkende, om uit de daarin opgenomen cijfers, aangaande de artikelen van art. 1, waarvoor, bij ontoereikendheid der daarbij genaamde sommen, op den post van onvoorziene behoeften is over te schrijven, weg te laten: 1°. het cijfer 22, staande op het artikel „Geheime uitgaven ƒ 10,000" en

2°. het cijfer 24, staande op het artikel „Tractementen, toelagen en belooningen der beambten en voor tijdelijke waarneming van betrekkingen ƒ 120,882." Met het eerste voorstel vereenigde zich de minister van Justitie; het laatste werd, na eene woordenwisseling tusschen de heeren van Bosse, Rochussen, Thorbecke en den minister van Justitie, met 42 tegen 24 stemmen aangenomen.

Art. 3 van het wets-ontwerp en de beweegredenen worden zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting, waarvan het eindcijfer nu gebragt was op ƒ 2,653,468,60, werd met 41 tegen 23 stemmen aangenomen.

Tegen het hoofdstuk hebben gestemd de heeren: de Lom de Berg, Anemaat, de Poorter, van Nispen van Sevenaer, van der Linden, van Eck, van Wintershoven, Bots, Luiben, Dommer van Poldersveldt, Sloet van Domburg, van Akerlaken, van Hoëvell, Dullert, de Limpens, Meeussen, Godefroi, Hoynk van Papendrecht, Hengst, Beens, ter Bruggen Hugenholtz, Meijlink, van Zuijlen van Nyevelt, Storm en Jespers.

Daarna zijn de beraadslagingen aangevangen over het Vde hoofdstuk (*Departement van Binnenlandsche Zaken*). Aan de algemeene behandeling namen deel de heeren: van Zuijlen van Nyevelt, Blaupot ten Cate, Bosscha, van Deinse, Schimmelpenninck van der Oije en Storm van 's Gravesande.

Aan het slot der vergadering heeft de Kommissie voor de Verzoekschriften op eenige in hare handen gestelde adressen verslag uitgebragt.

Op aanstaanden Maandag zullen de overwegingen over de begrootingswetten voortgezet worden.

ENSCHEDE, 28 Nov. Met zekerheid is alhier het berigt ontvangen, dat de koncessionarissen van den spoorweg van Zevenaar, over deze stad naar de grenzen, in de rigting van Rheine, thans ook koncessiën hebben aangevraagd, om dien weg van Zevenaar verder door te stellen tot 's Hertogenbosch.

[illegible] gemeente Roozendaal had dezer dagen op de spoorbaan een ongeluk kunnen plaats hebben, doordien de schuif N°. 3 des avonds tusschen half zeven en half acht ure nabij Kalfsdonk op de zuidzijde van den spoorweg dwars over de rails heeft gelegen en door den trein in vier stukken is gereden. De zorg tot het openen en sluiten der schuiven toevertrouwd zijnde aan de vrouwen, ja, soms aan de kinderen der wachters, die men als arbeiders aan de stations gebruikt, schijnt oorzaak van dergelijke zaken te zijn, en zonder deze opgepaste zuinigheidsmaatregel de grootste ongelukken kunnen na zich slepen. (*H.*)

RAAMSDONK, 28 Nov. Door de hevige winden, welke in het begin dezer week hebben gewoed, is het water zoodanig komen opzetten, dat al de polders in deze streken zijn geïnundeerd. Ook van de polders te Werkendam zijn de arbeiders moeten vertrekken, naardien door het onderloopen de werkzaamheden zijn gestaakt geworden. (*H.*)

HARDERWIJK, 29 November. Het verblijf der soldaten van het engelsch vreemdenlegioen geeft hier veel opschudding en beweging, te meer, daar deze militairen ruim van geld voorzien zijn. Harderwijk beleeft tegenwoordig gulden dagen, vooral de kroeghouders, herbergiers, enz. Dagelijks komen nieuwe versterkingen aan, zoowel in groote en kleinere getallen; de transporten van hier naar Oost-Indië volgen elkander beurtelings op; het vertrek is bepaald op 6 Dec. naar Oost-Indië en 9 Dec. naar West-Indië. Zoo vernemt men worden er 6 à 800 manschappen te wachten zijn.

De gezamenlijke logementhouders, kroeghouders en herbergiers hebben het voornemen opgevat, om in het volgende jaar aan Harderwijk een nieuw klokkenspel te schenken.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 22 Nov. Uit Weenen en Londen is de tij-

ding aangekomen, die ook door de fransche bladen als zeker gegeven wordt, dat de mogendheden eindelijk overeengekomen zijn het kongres een tweede maal te doen vergaderen, en daaraan de moeijelijkheden te onderwerpen, welke nog niet tot oplossing zijn gebragt.

De engelsche *Press* en andere berigten uit Londen en Weenen verklaren als zeker, dat het engelsche kabinet van den eenen, en het Weener van den anderen kant zich naar het verlangen der fransche regering en van die, welke haar zienwijs deelen, geschikt hebben. Maar volgens hetgeen men uit Weenen schrijft, zouden de mogendheden, hoewel overeenstemmende over het hoofdbeginsel van vereeniging, nog twee ondergeschikte punten te regelen hebben, die niet van belang ontbloot zijn: de plaats en de juiste tijd, waarop de konferentiën zullen plaats hebben.

— Met de laatste tijdingen uit de Levant is vernomen, dat de Russen zich in Bessarabië versterken en de Zwarte Zee naderen. Lord Redcliffe had eene verklaring betreffende het gebeurde te Jenikale van den heer von Boutenieff goed opgenomen. De heer Bourrée, fransch diplomaat te Teheran, was den 17den dezer te Trebizonde aangekomen en werd te Konstantinopel verwacht.

Het Dagblad van Teheran meldt, dat Youssouf, het hoofd van den opstand te Herat, ter dood veroordeeld is, doch gratie bekomen heeft. De toestand der belegerden was in het laatst van September wanhopig. De belegeringstroepen verwachtten versterkingen en de belegerden hadden de verbinding met Affghanistan niet kunnen herstellen.

Koning Otto is behouden te Athene gearriveerd.

De oostenrijksche flottilje heeft een proef genomen met kanonneerbooten tot verdediging van den Donau. Deze proef is geslaagd.

De Italianen in de Levant hebben eene inschrijving geopend voor de 10,000 geweren, welke Mazzini wil aanbieden aan de eerste provincie, die tegen Oostenrijk opstaat.

ENGELAND.

LONDEN, 29 November. De *Times* bevat een hoofdartikel, waarin dat blad opkomt tegen de beschuldiging, alsof het er op toelegt, om de alliantie tusschen Frankrijk en Engeland te verbreken. Die verklaring schijnt bestemd te zijn om den fellen toon van sommige der vroegere artikelen in dat blad tegen Frankrijk, weer goed te maken. Het zegt thans, dat Engeland geen beter bondgenoot kan hebben dan Frankrijk. Beiden hebben in de meeste quæstien dezelfde belangen en daar waar ze het niet volmaakt eens zijn, is het verschil van gevoelen zoo gering, dat er volstrekt geen hinderpaal is om tot eene overeenstemming te geraken. Frankrijk heeft, ten bewijze dat het de beste bondgenoot is voor Engeland op het vasteland, geen enkele nationaliteit, die aan zijn regeringsbestuur onderworpen is, verdrukt. Het zegt zelfs, dat het versmaden dier alliantie, zoo lang zij met eere in stand kan worden gehouden, eene [illegible] handeling jegens de Voorzienigheid zou zijn.

— Met de *Kangaroo* zijn tijdingen ontvangen uit New-York van 18 dezer. De *North American Gazette* is van meening, dat wanneer de heer Buchanan geene maatregelen neemt, welke gematigd zijn en niet in strijd met de beginselen van elke beschaving, hij bepaaldelijk omver geworpen zal worden, hetgeen niet zeer duidelijk is. De heer Buchanan toch is, even als alle vroegere voorzitters van het amerikaansche gemeenebest, voor vier jaren benoemd.

Tijdingen uit Nicaragua melden, dat generaal Walker tot vertegenwoordiger bij de regering der Vereenigde Staten benoemd heeft den heer Fermin Ferris, geboortig uit Nicaragua.

De generaal Walker, die aanzienlijke strijdmagten uit New-York en New-Orleans ontvangen had, hield zich goed staande. Ook hadden talrijke rekruten uit Californië zich te zijner beschikking gesteld. Er had geen strijd meer plaats gehad en men verwachtte spoedig de proklamatie van den vrede.

Te Havana was men druk bezig met de toebereidselen voor een gewapenden inval in Mexico. Op Cuba heerschte rust. De oorlogsbrik *Habanero* was, naar men zeide, reeds vertrokken met 6000 geweren aan boord, om den opstand op St-Domingo te ondersteunen, tegen de vrijheid der dominikaansche republiek.

— Berigten van de Kaap ontvangen dd. 23 September melden, dat de vrees voor een Kafferoorlog aldaar geweken was, zoodat de pachters zich weer ongestoord aan hunnen veldarbeid begeven hebben. De Regering der engelsche kolonie heeft het echter niet ondienstig geacht, om de grensposten te versterken, ten einde in het ergste geval niet overrast te worden.

DUITSCHLAND.

BERLIJN, 29 Nov. De Koning heeft heden den landdag in persoon geopend met eene rede, waarin hij, in de eerste plaats zijne tevredenheid betuigt over den bevredigenden toestand des lands en van de nijverheid. Het streven der regering is om de vlugt daarvan te ondersteunen door verdere uitbreiding der openbare middelen van gemeenschap. De indiening wordt toegezegd van wets-ontwerpen tot vaststelling van de provinciale organizatie, verbetering van de wetgeving op de echtscheidingen; de begrooting zal het bewijs leveren dat de hulpmiddelen van den Staat vermeerderen; op eenige dringende behoeften, welke tot dusver onvervuld bleven, zal thans echter noodwendig moeten worden acht geslagen. De vermeerdering der staatsinkomsten kan niet uitblijven. Over het gebruik van het nog overblijvende gedeelte der leening zal een voorstel worden ingediend. Een gedeelte daarvan is bestemd tot dekking der meerdere kosten, ontstaande uit de instandhouding van den wettig voorgeschreven driejarigen diensttijd. Over de buitenlandsche politiek wordt in de troonrede gezegd, dat men hoopt dat de vrede in ons werelddeel en inzonderheid in het vaderland verder bewaard zal blijven; als mede-onderteekenaar van de europeesche verdragen zal de Koning zich houden aan de vervulling der plegtig aangenomen verpligting en volksregtelijke grondstelllingen. »Smartelijk" zegt de Koning, ben »ik aangedaan door de jongste gebeurtenissen in mijn vorstendom Neufchatel, waar de sedert 1848 onopgeloste tegenspraak tusschen mijne ontwijfelbare regten en de daadzakelijke ontwikkeling van den openbaren toestand, trouwe mannen in de magt hunner tegenstanders bragt. De gematigdheid, waarmede ik den toestand van het vorstendom in het belang van den algemeenen vrede heb behandeld, heeft de erkenning verworven der europeesche mogendheden. Ook na de nieuwste treurige verwikkelingen en nadat mijn onbetwistbaar regt onlangs door het eenstemmig besluit van den duitschen bond is bekrachtigd, is mijn wensch, om door onderhandelingen met de europeesche mogendheden, eene met de waarde mijner kroon overeenkomstige oplossing tot stand te brengen. Ik mag en zal echter niet toegeven, dat mijne lankmoedigheid worde gebezigd tot een wapen van mijn regt-zelf. Gelijk mijn volk overtuigd kan zijn, dat ik de ernstige overweging mijner pligten en van den europeeschen toestand als rigtsnoer van mijne verdere stappen zal vasthouden, even stellig ben ik overtuigd dat, mogten de omstandigheden het eischen, mijn volk met beproefde trouw en gehechtheid de eer mijner kroon zal handhaven."

— Naar luid van berigten uit Bern, is de bondsraad niet zeer voldaan over het gevolg van de zending des generaals Dufour naar Parijs. Door de aanwezigheid te Bern van de pruissische, oostenr., beijersche en badensche gezanten, welke doorgaans elders rezideeren, wordt men in het vermoeden bevestigd, dat de onderhandelingen voortgezet worden. Daarbij komt nog, dat verscheidene zwitsersche dagbladen, die tot dus verre tegen elke toegevendheid waren, thans een anderen toon beginnen aan te slaan. Regt en geregtigheid, zegt te dezer gelegenheid de *Züricher Zeitung*, is eene schoone zaak, maar in zekere omstandigheden is toch de genade nog schooner en voor het geluk en de rust van een geheel volk noodzakelijker.

— *De Zeit* verklaart, dat Pruissen welligt geneigd is zijne aanspraken op Neufschatel te laten varen, doch alleen onder eervol voorbehoud en wanneer zijne regten erkend worden door het ontslag der gevangenen. Mogt het zwitsersche bewind dit weigeren, dan zal Pruissen de mogendheden uitnoodigen om maatregelen te nemen, ten einde zijne regten op dat kanton te handhaven.

— Op bevel der russische regering wordt aan de bevestiging van Ackerman, Ortschakoff en Kinburn met verdubbelden ijver gearbeid. Deze fortifikatiën gaan snel voorwaarts en bevinden zich reeds in een ontzagwekkenden staat van tegenweer.

BELGIE.

BRUSSEL, 29 Nov. De Kamer van Afgevaardigden heeft gisteren het adres van antwoord op de troonrede in zijn geheel, met 58 tegen 37 stemmen aangenomen. De paragraaf betrekkelijk het onderwijs is gebleven zoonals die oorspronkelijk door de kommissie was voorgesteld.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 1 December.

GETROUWD (27 Nov.): C. K. Heidweiler, van Suriname, met A. Maks, van Haarlem.

BEVALLEN (26 Nov.): A. M. G. Pesch, geb. Ten Brink, Z.

OVERLEDEN (25 Nov.): J. H. van Velsen, 1¼ j. — (25 Nov.) D. Huysman, 55 j. — (27 Nov.): H. E. C. Waldeck, 3½ j.

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

PARIJS, 29 Nov. Fransche 4½ pc. 92.—; 3 pc. 68.60; 1¼ pc. Spanje 24½; 3 pc. id. 39; 5 pc. Met. —; Rom. Leen. 87½.

LONDEN, 29 Nov. Cons. 94⅛; Spanje buit. 3 pc. 41¼; id. 1¼ pc. 23½; Rusl. 5 pc. 109; id. 4½ pc. 95½; Holl. 4 pc. 96½; id. 2½ pc. 65½; Sard. 5 pc. 91; Braz. 101; Peru 4½ pc. 77; Gren. uitg. 7; id. werk. 22; Mexiko 3 pc. 22½; Portugal 4 pc. 45; Ecuador 14½; Venezuela 35½; Wissel op Amst. —.—; Hamburg —.—.

WEENEN, 29 Nov. Met. 5 pc. 82½; id. 4½ pc. 71¼; Bank-Aktiën 1060; Credit Anst. 325; Wissel op Londen 10.16; Amst. —; Parijs —; Goud —; Zilver —.

BERLIJN, 29 Nov. 3½ pc. Pr. Staatsch. —; 5 pc. Rusland 104½; id. 4½ pc. —; Wissel op Londen 2/m. 6 Th. 19; Amst. kort 151; Hamb. 142½; Petersburg 106⅛.

HAMBURG, 29 Nov. Spanje 1¼ pc. 34¼; id. 3 pc. 21⅜; Rusl. 5 pc. 99; id. 4½ pc. 89½; 3 pc. Mexikanen 11; Noord-Duitsche bank 99½; Wissel op Londen 3/m. [illegible]; Amst. [illegible]

FRANKFORT, 29 Nov. 5 pc. Met. 77½; 1¼ pc. Spaansche binnenl. 23 5/16; id. 3 pc. 37; Wissel op Londen 3/m. [illegible]; Parijs —; Weenen —; Amsterdam —.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

		28 NOV. 4½ u.	gebl.	29 NOV. 4½ u.	gebl.
Nederl., Werkel. Schuld à 2½ pCt.		63	63	63 1/16	63
Dito Dito	3	75 1/16	75	75 1/16	75
Dito Dito	4	94¼	94 3/16	94¼	94⅜
O. I. Leening 1844	4	93 7/16			
Amortis. Syndik.	3½		89⅞		
Handel-Maatschappij	4½				
Aand. Rijn-Spoorw.	4½				
„ Holl. Spoorw.-M. Obligatiën	4½				
Maatschappij van Weld.	4				
Aand. Ned. Bank					
België	2½				
Dito bij *Rothschild*	2½	51 5/16			
Frankrijk, Obligatiën	3				
Spanje, Onbep. Stukken	1¼	23 1/16	23⅛	23 3/16	
Dito	3	40⅝			
Dito Binnenl. à 6/m.	3	36 15/16	37	37⅛	37 1/16
Coupon-Bewijzen		5 5/16	5¼		
Amortisable Schuld		6			
Portugal, te Londen	3	44⅝	44 11/16	44¾	44 11/16
Dito Uitgestelde					
Rusl., bij *Hope* 1798 en 1816	5	103¼	103		
Dito Dito 1828 en 1829	5	102¼	101⅞	102	
Cert. bij dito 1831 en 1833	5				
Dito	4½	92¾			
Dito bij *Hope*	4		83¼		
Dito bij *Stieglitz en Co.*	4				
Dito bij id. 5de Serie	5				
Certifikaten te Hamburg	5				
Inschrijving in Assignat.	6				
Certifikaten van dito	6		62½		
Polen, Certifikaten	4	76¼	76¼		
Dito Aand. met Lot. fl. 500		152¾			
Oostenrijk, Metalliek	5	74 1/16	74	74 1/16	
Dito Nationale	5	75⅝	75½	75⅝	75½
Dito Nieuwe 1847	2½	38½	38½		
Dito 1851 en 1852	2½	38½	38⅝		
Dito Nieuwe	5	82½	82 11/16	82½	
Dito 1854	5	82½	82 7/16	82½	
Ween. Bank bij *Goll en Co.*	5				
Dito	4				
Aand. met Loting fl. 250					
Nieuwe dito 1854					
Pruiss. Aand. 1854	3½		208		
Amerika, Bank-Aktiën Cert.			1	1 1/16	
Dito Orig.			1		
Napels, Cert. *Lam. en Bouwer*	5				
Sardinië	5				
Denemarken, Leen. te Lond.	5				
Louisiana bij *Hope*	5	98½			
Braziliën	5				
Dito	5		96½		
Mexiko	3	20 9/16	20¾		
Dito Onbepaalde	3	20 9/16	20⅝		
Peru	4½				
Grenada, à £ 100	3	20¼	20⅜	20 5/16	
Dito Uitgestelde		6¼	6¼	6 5/16	
Ecuador à £ 100					
Venezuela, à £ 100	4½	33¾			
Dito Uitgestelde	1¼				
Grieken, te Londen	5				

N. 5 pc. Stieglitz 94¾, 15/16; Prost 58¾, 59½; Grenada orb. 20⅝, 5/16.

Binnenlandsche fondsen waren heden prijshoudend, spaansche op nieuw gevraagd, de overige buitenlandsche onveranderd.

Koers van het Geld: Beleening 5 pCt., Prolongatie 5⅞ pCt., Diskonto 5 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 54 11/16	Livorno	2/m.	f 80
„	zigt	„ 55 3/16	Napels	„	„ 83½
Bordeaux	2/m.	„ 54½	Petersburg	„	„ [illegible]
„	zigt	„ 55	Weenen	6/w.	„ [illegible]
Madrid	3/m.	„ 234	Augsburg	„	„ [illegible]
Cadix	„	„ 234	Frankfort	„	„ [illegible]
Sevilla	„	„ 233	Hamburg	2/m.	„ 34½
Bilbao	„	„ 235	„	zigt	„ 35
Lissabon	„	„ 40	Londen	2/m.	„ 11.82½
Porto	„	„ 40	„	zigt	„ 11.65
Genua	2/m.	„ 45	Rotterdam		„ ¼

HANDELSBERIGTEN.

Per Overlandmail.

BATAVIA, 9 Oktober.

INVOER. — Lijnwaden. De lusteloze stemming die reeds de vorige maand heerschte bleef aanhouden en nam door het ver gevorderde saizoen nog meer toe. De omzettingen waren dan ook zeer beperkt en tot lagere prijzen. De onderscheidene faillieten in den laatsten tijd te Samarang voorgevallen dragen mede bij om de verkoopen te belemmeren en prijzen te drukken. Holl. Rowe en Gebleekte Lijnwaden genieten weinig attentie. Voor kleine partijtjes is bij eenige vraag, thans op tijd te bedingen:

5/4 Rowe Hollandsche Calicots f 4 a 4,10; 6/4 dito dito dito f 4,60 a 4,70; 7/4 dito dito dito f 5,40 a 5,50. Gebleekte dito f 4,45 a 4,50; dito dito f 4,85 a 5; dito dito f 5,90 a 6. Met engelsche Maddapollams is het dagelijks flaauw. Van dito Rowe Calicots gaat alleen in de smalle soorten iets af. In

kelen ondervinden weinig vraag. Zoo als in dit saizoen te verwachten was werd *en* de omzet *en* de prijzen van Prints nog flaauwer; de voorraden zijn nog zeer aanzienlijk. In de eerste maanden is er geene verbetering te voorzien. Batiks Goederen deelen in de algemeene lusteloosheid, zelfs gewilde genres kan men tot iets lagere prijzen moeijelijk bij eenige hoeveelheid van de hand zetten. Met Weefgoederen blijft het voortdurend ellendig uitzien. Uit de hand zijn bijna geene verkoopen tot stand te brengen. Naar Tafel- en Servetgoed, Dimets en Oogjesgoed wordt niet omgezien. Molton Dekens met nieuwe aanvoer, tot ongeveer vorige prijzen werden eenige balen gerealiseerd. Van Lastings hadden enkele verkoopen plaats, doch blijft de markt nog overvoerd. Laken gaat uiterst lang zaam en tot lage prijzen af. Van Wollen Dekens is de voorraad zeer ingekrompen, waardoor betere prijzen bedongen werden, goede kwaliteit is met *f* 3 betaald. Mule Twist, vooral N°. 40, blijft eene goede vraag genieten, de voorraad is zeer gering, waardoor een verder avans in prijzen niet onwaarschijn-engelsche Ruwe en Gebleekte Shirtings wordt weinig omgezet, de meerdere aanvoer van holl fabrikaat, hetwelk thans beter bekend begint te worden, is niet zonder invloed hierop. Bij de algemeene lagere stemming kan men echter voor hollandsche Shirtings geene hoogere prijzen erlangen. Ordinaire kwaliteit Cambrics N°. 24, blijven tot ongeveer vorige prijzen te plaatsen, terwijl ook enkele verkoopen in de hoogere Nos. plaats vonden. Gedamasseerd Neteldoek wordt weinig gevraagd. Ordinaire Lappets blijven nog koopers vinden. Satteens zonder attentie. Holl. Drills bedingen *f* 6,50 terwijl Amerik. a *f* 7,25 te bekomen zijn, de voorraden beginnen hiervan te verminderen. Blaauwe Amer. Drills superieure kwaliteit genieten eenige vraag, daarentegen zijn mindere soorten moeijelijk aan den man te brengen. Blaauwe Salempores blijven in dezelfde ongewilde positie. Ook andere geverfde artikelen, als effen, gefigureerd en Twills gaan traag af. Naar Adrianopel effen rood Katoen doet zich minder eenige vraag op, kunnende men moeijelijk tot vorige prijzen realiseren. Geënlumineerde artilijk is. Ook superieure kwaliteit Adrianopel Rood Garen N° 28 blijft bij afnemende voorraad grif te plaatsen. Oranje en Groen Garen zonder verandering.

Metalen. Van IJzer, inzonderheid Engelsch, hadden weder arrivementen plaats. Zweedsch Staafijzer wordt a *f* 16,50 omgezet. Engelsch wordt nog vorige prijzen gehouden; doch is de omzet onbelangrijk; wanneer de vraag niet spoedig wat verlevendigt, zal men weldra lager beginnen af te geven. Zweedsch Staal met verminderende voorraad, iets vaster; men vordert nu *f* 13,50 a 14. Blok en Geplet Lood onveranderd. Zink blijft a *f* 28 te plaatsen. Voor Blik is niettegenstaande de geringe voorraad geene verhooging op de vorige notering te bedingen. Bladkoper thans weder iets flaauwer hebbende men Holl. a *f* 135 losgelaten. Van Koperdraad is bijna niets meer voorhanden, men zoude thans *f* 150 kunnen maken. Koperen Spijkers overvoerd. IJzeren dito bedongen *f* 17 a *f* 18.

Provisiën. Van Boter werden p. m. 5000 vaatjes aangebragt waardoor de prijzen langzamerhand tot op *f* 15,75 voor gewilde merken terug zijn gegaan. Door de laatste verkoopen is de tweede hand nu weder voorzien. Van Hammen werden enkele partijtjes aangevoerd, die van *f* 7 tot *f* 7,50 koopers vonden. Kaas werd van *f* 6,25 tot *f* 5,75 afgedaan, welke laatste prijs nog wel te bedingen zoude zijn voor goede kwaliteit. Voor Amerik. Meel bied men slechts *f* 25. Van verduurzaamde levensmiddelen, gedroogde Vruchten, Banket enz. hadden nieuwe aanvoeren plaats, waardoor de vraag thans wat verflaauwd is. Voor Wijn Azijn zoude men *f* 40 kunnen maken. Olijf Olie begint schaars te worden en is a *f* 14 te plaatsen.

Dranken. Goede soorten Bordeaux Wijn zoo op fust als gebotteld, zijn moeijelijk te bekomen, ordinaire kwaliteit is daarentegen overvloedig ter markt en moeijelijk te plaatsen. Hetzelfde geldt ook geheel en al van Cognac. Naar Rijnwijn en Champagne bestaat niet veel vraag. Madera Wijn met matige voorraad blijft te plaatsen. Van Genever hadden geene noemenswaardige aanvoeren plaats, waardoor de voorraad [illegible] van gepreferreerde merken afnemende is. Zoo [illegible] merken op te ruimen zijnde er volstrekt geene vraag voor uitvoer. Van Holl. Bier gewild merk, hadden weder onderscheiden toevoeren plaats, die grif koopers vonden het artikel blijft voortdurend ter uitzending aan te raden. Seltzerwater in halve kruiken werd a *f* 14, omgezet.

Diversen. Aardewerk gaat in gewilde soorten grif af; de markt is echter nog ruim voorzien, terwijl Glaswerk overvoerd blijft en alleen op vendutie te realiseren is. Verfwaren met weinig omgang. Loodwit werd *f* 17, afgedaan. Van Lijn Olie hadden nieuwe toevoeren plaats, waardoor iets beneden de laatste noteringen losgelaten is. Zweedsche Teer is moeijelijk *f* 11, te verkoopen. Koolteer werd met *f* 9, betaald. Holl. Zeildoek is moeijelijk van de hand te zetten. Holl. Touwwerk werd *f* 38 opgeruimd. Van Bengaalsche Goeniezakken hadden aanvoeren plaats en worden nog anderen verwacht. Thans kan men van *f* 50 tot 70, koopen. Van Holl. dito werden insgelijks aangebragt waarvoor *f* 65, a *f* 70, gevraagd wordt. Arakleggers met nieuwe aanvoeren en verkoopen a *f* 30. Waskaarsen bedingen moeijelijk *f* 21, waartoe men enkele partijtjes plaatste. Papier onverkoopelijk.

Uitvoer — Van de meeste artikelen valt weder eene prijsverhooging aan te geven, inzonderheid na de aankomst na de aankomst der jongste mail. Onder andere is dit het geval met Arak, waarvan bij het vertrek der vorige mail 150 leggers in December te leveren a *f* 110 gekontrakteerd werden. Successivelijk werden onderscheidene kleine partijtjes zamen ongeveer 250 leggers dadelijk disponibel of op korte leverings-termijn van *f* 115 tot *f* 150 genomen. Zelfs tot laatstgemelde hoog- prijs is zeer weinig te bekomen uit hoofde de meeste fabrikanten reeds vroeger vroeger hun produkt op levering verkocht hadden.

Bindrotting blijft a *f* 9 voor prima soort te bekomen. Ordinaire is a *f* 6,50 a 7 afgedaan. Het saisoen voor groote aanvoeren thans reeds verre verstreken zijnde zullen vooreerst wel geene verlaging ondergaan.

Cassia Vera nog steeds zonder aanvoeren.

Cochenille werd van *f* 2 tot *f* 2,50 afgedaan.

Cubeben a *f* 60 gevraagd maar moeijelijk te bekomen.

Gom Damar hiervan hadden afdoeningen a *f* 29 en 30 plaats de aanvoeren blijven beperkt even als van Gom Elastiek waarvan kleinigheden met *f* 36 a 36,50 betaald werden, tot welke prijs echter niet veel kooplust bestaat.

Gutta Percha. Van dit artikel vernamen wij geene transaktiën.

Huiden genieten nog immer veel navraag, afdoeningen van enig belang vonden uit gebrek aan voorraad geen plaats.

Indigo. Nadat eerst nog eenige verkoopen a *f* 4,05 afgesloten werden, verflaauwde de kooplust, doch bleven houders ongeneigd veel lager los te laten. Na aankomst der mail verlevendigde de vraag, en wordt nu grif *f* 4 voor prima soort besteed.

Koffij. Alhier werden kleinigheden inferieure kwaliteit met *f* 30 betaald en uit den volgenden oogst 1500 picols west-indische bereiding a *f* 32 gekontrakteerd. Te Samarang werd een klein partijtje dadelijk disponibel a *f* 31 genomen en voorts diverse partijen uit den oogst van 1857, zamen cirka 50,000 pikols a *f* 30, geplaatst. De ste Padang gehoudene veiling, uit 40,000 pikols bestaande (waarvan een gedeelte nog niet afgevoerd is) liep dooreen tot den hoogen prijs van *f* 32 13 af.

Peper. Zwarte Peper is bijna het eenige artikel dat iets lager aan te nemen is; ordinaire Dam ong a *f* 23 afgedaan. De invoer is zeer gering. Van Witte Peper werd een klein partijtje a *f* 43 verkocht.

GRAANMARKT.

SCHIEDAM, 28 Nov. Rogge. Hard gedroogde was niet dan tot lagere prijzen te plaatsen; ligt gedroogde, welke in het laatst der vorige en in het begin dezer week mede lager werd afgegeven, bragt heden ruim vorige prijzen op zoo wel ter verzending als voor consumtie, en noteerde men successivelijk: 146/2 ℔ Archangel *f* 248; 145/2 ℔ dito *f* 248 6/w.; 142/2 ℔ Petersburg *f* 228, 230 6/w.; 142/2 ℔ Archangel *f* 242 6/w.; 145/2 ℔ dito *f* 250 3/m.; 144/2 ℔ dito *f* 246 6/w.; 141/2 ℔ Arensburg *f* 270 6/w. 142/2 ℔ Pernau *f* 275, 277 6/w.; 144/2 ℔ Archangel *f* 248, 250 6/w.; 142/2 ℔ dito *f* 245 6/w. van den zolder.

Gerst. De prijzen van ongedroogde ondergingen weinig of geene verandering, terwijl gedroogde lager afgegeven werd. De volgende prijzen werden bekend; als: 130/2 ℔ Mannheim. *f* 243, 245 6/w.; 128/2 ℔ Liebau *f* 260 3/m; 129/2 ℔ Petersburg. *f* 260 3/m.; 136/2 ℔ Saale *f* 238 6/w.; 132/2 ℔ Mannheim. *f* 250 6/w.; 130/2 ℔ dito *f* 243, 245 6/w.

Moutwijn. Zaturdag vertoonde zich weinig vraag en werden enkele posten a *f* 24¼ genomen. Maandag en Dingsdag vond er een redelijke handel plaats a *f* 25; ofschoon ook iets lager verkocht was; later waren koopers meer geretireerd en daalde de markt; Woensdag op *f* 24¼; gisteren op *f* 24½ en heden op *f* 24, tot welken prijs vele orders waren ingeloopen.

Jenever *f* 29,50, Amst. Proef *f* 30,75.

SCHEEPSTIJDINGEN.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 28 Nov. Schagen van Leeuwen, Cornelia, Batavia. - Beekhuis, Margretha, Lissabon.

HELVOET, 28 Nov. Holdeworth, Star of Peace, Algoa Baai. - Lambert, Cumberland, Baltimore.

UITGEZEILD:

HELVOET, 28 Nov. Vis, Rotterdam, Batavia.

Advertentiën.

Men vraagt een **R. K. Ondermeester**, niet beneden de 20 jaar, van een goed uiterlijke, bezittende den 3e Rang en van goede getuigschriften voorzien. Zij, die mede les in de Muzijk en Zang kunnen geven, zullen de voorkeur hebben, terwijl men eene goede behandeling kan genieten. Adres *franco* brieven bij de Gebrs. Verhoeven te 's Bosch. Lett. G.

Fabriek van Kerkversierselen te Lyon.

De Heer MILLIAUD heeft de eer de Eerw. HH. Geestelijken te berigten, dat hij alhier is afgestapt in het Logement ***de Ster***, in de Nes, met een aanzienlijken voorraad **Kasuifels, Dalmatieken, Koorkappen, Stolen,** enz. Alles afgewerkt en gereed om terstond te worden afgeleverd. Het voordeel dat de Heer MILLIAUD aanbiedt, is minstens 40 °/o minder dan prijzen der handelaren in Nederland.

Eenige gelegenheid voor schoone daagsche **Kasuifels** in alle kleuren van 18 tot 25 gulden. De Heer MILLIAUD begeeft zich met zijne stoffen ten huize der belanghebbenden. Hij blijft nog slechts eenige dagen in de stad. (2743)

DR. KOCH'S

gekristalliseerde **Kruiden-Bonbons** genezen droogen kramphoest, heeschheid, aamborstigheid, benaauwdheid en andere borstkwalen, werken verzachtend, pijnstillend en weldadig op de geprikkelde luchtbuis en hare vertakkingen, en versterken door hare zachtvoedende bestanddeelen de aangedane slijmvliezen der longtakken.

De prijs is 80 Cents.

De Longtering kan genezen worden.

Troostrijke woorden voor velen, die onder de hun dierbare betrekkingen de verschijnselen dezer tot heden onverwinnelijke ziekte waarnemen.

Eene kleine Hollandsche Brochure, die korte mededeelingen bevat, wordt in het **VERKOOPHUIS** en de bekende Dépôts afgegeven, waar ook het in zijne aanwending zeer eenvoudige middel te ontbieden is, voor 4 gulden het Fleschje.

STOLL'S DRUPPELEN bevrijden oogenblikkelijk van de hevigste Kiespijn, men behoeft slechts een daarmede bevochtigd puntig watje in het oor te stoppen, aan de zijde waar de Kiespijn is. Het fleschje kost *f* 1.

KOCH'S AMULETTES. De reeds sedert lang gunstig bekende Metaalstofschijfjes, die aan een zijden koordje om den hals, op den rug, tusschen de schouderbladen hangen, helpen tegen alle Rheumatische aandoeningen, Hoofdpijn en Kiespijn. Ze kosten 25 Cts. (2741)

Wegens voortdurende ongesteldheid, wordt tegen zeer billijke voorwaarden uit de HAND TE KOOP aangeboden, de van ouds bekende en een ruim burgerbestaan opleverende **Koper-Messenmakerij**, benevens het **Huis, Winkel-Opstand** en voorradige tot het vak behoorende **IJzerwaren**. Desverkiezende is het **Huis**, hetwelk gelegen is op het beste gedeelte der Oudestraat, en geschikt tot uitoefening van alle Affairen, ook afzonderlijk TE KOOP. Inclinerenden worden verzocht, hetzij in persoon of met Franco Brieven, zich ter bekoming van inlichtingen te vervoegen aan 't adres van:

de ERVEN BEEKMAN.

Kampen, 29 November 1856. (2737)

(2739) Als bijzonder geschikt tot St-Nicolaas-geschenken beveelt J. H. LAARMAN te Amsterdam aan:

Vergeet mij niet. *Muzen-Almanak voor 1857*, onder redactie van T. T. L. ten Kate, met goudsnede *f* 3.90.

Wiseman, *Fabiola* of de Kerk der Katakomben, met houtsneden, gebonden in karton. *f* 2 en *f* 1.50.

Bij C. L. VAN LANGENHUYSEN en J. S. DE HAAS wordt met succes gedebiteerd:

[illegible]

DER

Roomsch Katholieke Kerk,

Met Geschiedkundige Aanteekeningen, ten dienste der Katholieke Jeugd. Vrij naar het Hoogduitsch, van

JOZEF ANTONY,

Hoogleeraar te Munster.

door H. J. SONJEE, R. C. Pastoor te Noordwijk.

Tweede herziene druk.

Prijs 25 Cents.

De Uitgevers hebben den prijs van dezen 2den druk van dit voor de Jeugd zoo nuttig werkje 10 cents lager gesteld dan den eersten druk, om het boekje, dat door vele Heeren Geestelijken wordt aangeprezen, meer algemeen te verspreiden.

Het strekt den ondergeteekende tot groot genoegen HH. Inteekenaars op den

TOESCHOUWER,

MAANDSCHRIFT VOOR BESCHAAFDE KRINGEN,

met zekerheid te kunnen berigten, dat door het aantal abonnementen, die genomen zijn in den korten tijd verloopen sedert het **Prospektus** is rondgezonden, hij besloten heeft deze onderneming voortgang te doen hebben.

Met 1°. Januarij e. k. wordt het eerste Nommer van dit

NIEUW MAANDWERK

aan Heeren Inteekenaars verzonden.

HH. Boekverkoopers in de provinciën, die hun inteekenaren nog niet hebben opgegeven, worden *dringend* verzocht dit ten *spoedigste* te doen, om de oplaag aanvankelijk te kunnen berekenen.

Voor hen, die den aard en de strekking van dit Tijdschrift willen kennen, is het Prospektus bij alle Boekhandelaars verkrijbaar, alsmede op *franko* aanvraag bij den Uitgever

C. L. VAN LANGENHUYSEN.

Amsterdam, 1 December 1856.

Te Amsterdam bij C. L. van Langenhuysen Drukker en Uitgever.